

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Cap.1. Quid, & quotuplex Iuramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

LIBER XXIX. DECALOGI PRÆCEPTVM SECUNDVM.

SVB Præcepti Secundi Decalogi titulo Iuramenti materia continetur agnata quidem. At quia tractatio hæc valde est assimilis tractatui de Voto, unam hic & alteram enodabo leni, de more, calamo tractationem. Nihil autem omittam, quod circa receptiores sine pugna Sententias, vel circa Problematum litem possit desiderari. De Iuramento igitur perstringam: Quid sit, quotuplex, quæ eius materia. De promissarij obligatione. An sit licitum? Quinam iurare possint, & quonam sensu? De peccato iurantis ex consuetudine, & Iuramentum violantis. De periurij pœnis, & quibus modis obligatio Iuramenti tollatur. De Voto autem enunciabo: Quid sit, & quotuplex. Eius materiam, Obligationem. Modos, quibus possit eius tolli obligatio: nempe de cessatione causa finalis, & notabili mutatione, de Irritatione, Commutatione, Dispensatione, &c.

SECTIO PRIMA.

De Præcepto Secundo receptiores sine lite Sententiæ.

DE IURAMENTO.

CAPVT I.

Quid, & quotuplex Iuramentum.

Quid sit Iuramentum, & quæ ad eius essentiam requirantur.

IURAMENTVM dicitur à Iure. Quia instar iuris habendum, unde à Latinis passim *Iusurandum* vocitatur. Est autem Iuramentum, Attestatio diuini nominis, vel invocatio diuini testimonij, ad fidem faciendam, vel promissionem firmandam. Unde duo ad Iuramenti essentiam requiruntur: nempe intentio iurandi, seu Deum testem faciendi: & locutio, qua in testem vocatur; & si alterum horum absit non erit Iuramentum. Unde in his formulis: *In veritate, In rei veritate, Per fidem meam, In fide mea, In fide boni viri, In fide Christiani, In*

fide Sacerdotis, In fide Religiosi. In conscientia, vel Per meam conscientiam, vt ordinariè accipiuntur, non erit Iuramentum. Quia qui sic loquuntur, iurare non intendunt; sed solum significare, se loqui ex virtute fidei, seu veritatis, quam vir probus, Christianus, Sacerdos, aut Religiosus in dictis, ac promissis suis debet adhibere; etsi fallat, vt non habeatur verax, ac fidelis. Si tamen per fidem Catholicam Fidem intelligant, erit iuramentum; quia censentur Authorem illius in testem adducere. Proinde rustici confitentes, se iurasse, ac blasphemasse, debent interrogari, quonam modo iurant, præsertim circa sua pecora. Nam sæpè multa impatientiæ verba proferunt, quæ non sunt iuramenta, & quæ ordinariè veniale piaculum non excedunt. D. Thom. 2. 2. *quest. 89. art. 1. Lessi. l. 2. cap. 42. dub. 1. Filliuc. tract. 25. cap. 2. Sanch. l. 3. Moral. cap. 2. num. 16. 10. & 32. Suar. l. 1. de Iuram. cap. 13. num. 9.*

Sylui.

Secl. I. De Præcepto. II Recept. Sentent. 103

Sylui. 2.2.g.89.a.1. Nauar. c. 1.2. sum. n. 2. Laym. l. 4. tr. 3. c. 2. n. 2. & 4. Marchant. in resol. pass. c. 1. q. 1.

Verba hæc: *Coram Deo loquor, Deus scit, ita esse, Deus scit, me vera dicere, Videt conscientiam meam*: si accipiuntur prout vulgo accipi solent, innuunt scilicet, intendendo Deum in testem inducere eius, quod dicitur, sunt iuramenta. Si tamen quis iurare non intendat, sed proferat illa verba per modum narrationis, asserendo, Deum ista scire absque innuendo, aut confirmandi sua dicta, intentione, iuramentum non erit. Quia deest intentio. Aut si proferantur huiusmodi verba à viris iurare solitis, presumuntur iuramenta, nisi aliter de animo iurantis constet. Valent. 2. d. 6. q. 7. pun. 2. Sanch. l. 3. c. 2. n. 20. Lessi. l. 2. cap. 4.2. dub. 1. n. 4. Laym. l. 4. tr. 3. c. 2. numer. 4. Filliuc. tract. 25. numer. 124.

Iuramentum per falsos deos non est verum, nec obligat, nisi ex conscientia erronea. Quia nulli eis reuerentia debetur. Vnde non est per se morale peccatum falsum iurare per Iovem, si scias Iovem mihi esse. Quia verè non iuras, sed locutis, & imagine iuramenti ludis. Si tamen iuramentum serio fiat, erit peccatum mortale Blasphemia, sicut etiam mortale erit, iurare per dæmonem, siue iuramentum sit contestatorium, siue execratorium. Quia Dei honor diabolo tribui videtur. Suar. l. 1. de iuram. c. 1. numer. 7. & 9. Clauis Reg. l. 5. c. 3. n. 21. Reginal. l. 1.8. numer. 19. Laym. l. 4. tract. 3. cap. 1. numer. 2.

Quando aliquis ira affectus dicit, *Per Deum, vel Corpus Dei, aut Corpus Christi*, non intendens Deum in testem innuere, nec aliquid confirmare, non est verum iuramentum. Quia hic potius intendit malum imprecari, vel iram aut tædium patefacere, quam iurare. Sanch. l. 3. Moral. c. 2. n. 18. Bonac. de iuram. q. 1. pun. 1. n. 2. Reginal. l. 1.8. c. 1. n. 9.

Sufficit ad iuramentum Dei tacita innuocatio. Quia Deus per tacitam innuocacionem in testem adducitur: vt contingit, quando quis rogatus, vt iuret manu tangit crucem, vel Evangeliorum librum vel aliud signum gerit, quo se iurare ostendit: vt si subscribat aliquam scripturam, in qua iuramentum continetur. Præterea tacita Dei innuocatio contingit, quando iuramentum fit per creaturas, in quibus specialiter Dei reuelat bonitas, vt si fiat per sanctos, animam rationalem, &c. Quia tunc non volumus creaturas nobis testes esse; sed Deum, qui in ipsis singulari modo residet: accipitur enim continens pro contento, signum pro signato, creatura pro Creatore. Sanch. l. 3. cap. 2. numer. 12. Lessi. l. 1. cap. 12. n. 6. Rodrig. p. 1. sum. c. 190. n. 1. Clauis Reg. l. 5. cap. 1. Suar. l. 1. de iuram. c. 1.

Porro tribus modis potest creatura in testem adduci. Primo, tanquam testis infallibilis veritatis: & hoc modo adducere creaturam, est Blasphemia. Quia tribuitur creaturæ Dei attributum: iurans tamen non presumitur velle hoc modo iurare, nisi ex indiciis presumatur. Secundo, creatura potest adduci, quatenus in ea relictur Deus, vel quatenus ordinatur ad Deum, & quatenus Deus in ea honoratur: & sic est verum iuramentum. Vnde iurans, per Tēpla sanctorū, per habitū D. Petri, per ordines, per tonsurā per habitū Religiosum, &c. dicitur

verū iuramentum emittere. Tercio potest adduci creatura secundū dignitatē, quam in se habet, non per ordinem ad Deum: vt quando quis dicit, Per meam conscientiam, per fidem boni sacerdotis: non dicitur proprie iurare. Quia solum confirmat suum dictum per creaturas tanquam per res humanas, nec intendit Deum in testem innuocare. Sylui. 2.2.g.89.a.6. Sanch. l. 1. cap. 1. numer. 25. Clau. Reg. l. 5. cap. 1. Suar. l. 1. de iuram. cap. 13. numer. 23. Azor. p. 1. l. 1. cap. 1. q. 1.

Ad iuramentum verba determinata non requiruntur, sed sufficit, vt quis Deum adducat, in testem quæcumque verbis. Imò quamvis adhibeatur verbum *Iuro*, non censetur verum iuramentum emitti, si proferens non intendat verè iurare: aut si addat aliquid, quod verbum illud à propria significatione distrahatur. Hinc patet, eum non teneri iuramento, qui solum dicit, *Iuro*, vel *Iuro*, me facturum hoc. Quia Deus in testem non adducitur. Sequi dixerim, si hoc addat, animo verè Deum adducendi. Quia ad iuramentum sufficit, vt quis sua mente intendat, se vinculo iuramenti obstringere. Sanch. l. 3. sum. cap. 2. numer. 27. & 32. Bonac. de iuram. quaest. 1. numer. 6. & 7. Suar. de Relig. l. 1. cap. 1. & cap. 13. numer. 3.

Plures apud Doctores iuramenti diuisiones inueni. Aliud verbis concipitur, aliud nutu, vel signo aliquo, aut manu subleuata, aut Evangeliorum, seu reliquiarum tactu, aut subscriptione scripturæ in qua iuramentum continetur, vt dixi. Deinde aliud fit per simplicem contestationem, qua Deus in testem adducitur. v. gr. *Tellor Deum, Iuro per Deum, per fidem Christi, vel Dei*: quæ omnia idem valent. Aliud fit per execrationem, seu imprecationem: v. gr. quando quis aliquid affirmat, vel negat, adducendo Deum non solum in testem, sed etiam in Iudicem, & vendicem, seu punitorem, si falsum sit quod iurat: vt si quis dicat: *Per eam, Non mouear hinc, Diabolus me arripiat, Per animam meam, Per salutem meam, vel alterius, Ita me Deus amet, sit propitius &c.* sensus enim est, si non ita est vt aliter, Deus inferat mihi mortem, damnationem, non me amet, propitius non existat. Ex quo fit, vt iurans falsum in iuramento execratorio, non solum sit periturus, sed etiam in propriam charitatem, aut in pietatem, si in personam alterius; vt si per vitam patris, aut filij &c. delinquat; modò ex animo illud sibi, vel alteri malum imprecetur. Et tunc poenitens tenetur hanc fateri circumstantiam. Quia peccauit contra Religionem & charitatem. Hinc peritium execratorium continet specialem malitiam contra charitatem sui. Quia per hanc execrationem, seu maledictionem, exponitur quis maiori diuinæ vindictæ periculo: licet putet vindictam minime infligendam: vel iuste sibi poenam imprecetur. Quia quantum est ex se crudeliter à se diuinæ misericordiæ remouet beneficium. Lessi. l. 2. cap. 41. dub. 2. Tollet. l. 4. cap. 20. Reginal. l. 18. nu. 31. Valent. 2. d. 6. quaest. 7. pun. 2. Filliuc. tr. 25. c. 3. Sanch. l. 3. cap. 1. Laym. l. 4. tr. 3. ca. 4. Suar. l. 1. de iuram. c. 12. Verum quia raro, & ferè nunquam accidit, vt quis sibi malum imprecetur ex animo consequenter non videtur necesse poenitentem à confessione interrogari de hac circumstantia, cum falsum iuramento execratorio iurauit. Sanch. citat. n. 7. Filliuc. c. 3. q. 8.

Aliud

Ad iuramentum non requiruntur determinata verba.

Plures iuramenti diuisiones inueni.

9 Aliud iuramentum fit per Deum, aliud per creaturas; aliud est *solemnne*, aliud *simplex*. Solemnne fit cum certa iuris formula, vt coram Notario, Iudice, attractis Euangelis: Simplex vero illam iuris formulam non habet. Aliud est *asseritorium*, aliud *promissorium*: illud adhibetur ad aliqua præterita vel præsentia affirmanda aut neganda: hoc vtimur ad aliquid futurum affirmandum. Aliud est *absolutum*, aliud *conditionale*: conditio autem aliquando à iure, aliquando ab ipso iurante ponitur. Porro cuncta hæc iuramenta quouis modo fiant, sunt eiusdem speciei. Quia iuramentum formaliter consistit in diuini testimonij inuocatione, quæ est eiusdem rationis quouis modo iuramentum fiat. Quod autem fiat per sanctos, aut per alias creaturas, materialiter se habet ad iuramentum. Lessi. l. 2. cap. 42. dub. 2. num. 9. Reginal. l. 18. num. 31. Suar. l. 1. de iuramen. cap. 5. & 9. Sylui. 2. 2. quæst. 84. art. 11. Layman. l. 4. tract. 3. cap. 4. num. 4. Bonac. de iuram. quæst. 1. punct. 2. & alij. Vnde dum confessionem gerimus de iuramentis falsis, &c. necessarium non est illa indiuidualiter enarrare, Iuranti per Deum, per vitam meam, sic me Deus adiuet, &c. Sed sat erit dicere, septies (verbi gratia) falso iurari. Sanch. l. 3. sum. cap. 1. num. 9. Santius in select. d. 6. num. 6.

10 Iuramenti materia debet esse res licita, & non peccaminosa. Quia Deo irrogatur iniuria, cum in testem adducendo rei turpis, & illicitæ. In id iuramentum non obligat, si illud, quod promittitur, est peccatum; vel saltem non potest sine peccato impleri. Quia iuramentum non est iniquitatis vinculum, nec potest ad malum obligare. Quando autem iuramentum fit de materia partim licita, partim illicita: seruandum est quoad partem licitam & possibilem. Quia vtile per inutile non vitiatur. Sanch. l. 1. sum. cap. 9. num. 29. Laym. l. 4. tract. 3. cap. 6. num. 1. Nauar. cap. 12. sum. num. 17. Suar. & Clauis Reg. quos refert, & sequitur Elig. Bas. v. iuramentum 1. num. 9.

11 Res indifferens, aut impossibilis, aut impeditiua maioris boni, seu diuinis Consiliis contraria, non est iuramenti materia quando sic manet: imò iuramentum de tali re non obligat. Quia Deus obligare non vult ad quidquam vanum, & otiosum, & suis contrarium consiliis, seu ad aliquid maioris impeditiui boni. Attamen licet iuramentum de re indifferenti, vel de ea, quæ melius est non fieri, per se loquendo non obliget: obligat tamen si in alterius fauorem fiat: nisi ille remittat. Quia in hoc casu spectatur, quid gratius sit homini, non quod in se melius: & idè huiusmodi iuramenti adimpletio iam non est actus indifferens, sed actus virtutis, nempe veracitatis, & fidelitatis. D. Thom. 2. 2. quæst. 89. a. 7. Caiet. ibi. Nauar. sum. cap. 13. num. 12. Suar. l. 2. de iurament. cap. 12. Tolet. l. 4. cap. 22. num. 3. Laym. l. 4. tract. 3. cap. 6. num. 3.

Quando non obligat, & quando obligat iuramentum factum de re prohibita per legem ciuilem; quæ primario, & immediate dirigitur ad bonum publicum, non obligat. Quia lex, quæ immediate ad bonum publicum dirigitur, obligat ad culpam, iuramentum verò non de re prohibita obligat ad aliquid gerendum, quod sit peccaminosum. Secus dixerim de iuramento facto contra legem, quæ primario, & immediate respicit

fauorem, & commodum personæ priuata: hoc enim obligat, modo nõ vergat in tertij præiudiciũ. Quia hæc lex immediate fertur in fauorem personæ priuata: quælibet autem persona priuata potest suo iuri cedere, absque tertij præiudicio: Ergo si cedat iuri suo cum iuramento, validum erit, & obligatorium iuramentum. Tales sunt leges, seu privilegia concessa ætate minoribus, ac filiis familias, nè ex contractu: & mulieribus, ne ex fideiussione efficaciter obligentur. Quibus renunciare possunt, si non semper valde saltemlicitè, vt insuper accedens iuramentum obligandi vim habeat, ex ipso etiam communium iurum dispositione. Bonac. de iuram. q. 1. pun. 5. num. 1. & 2. Sanch. l. 1. sum. cap. 9. num. 22. Filliuc. tract. 25. cap. 7. q. 6. Valq. de testament. c. 3. dub. 2.

CAPVT II.

De iuramenti Promissoris Obligatione.

PROMISSIO, aut iuramentum factum contra prius iuramentum, aut contra votum, aut contra priorem promissionem, valdam, non obligat. Quia secundum iuramentum, vel secundam promissionem, de re, quæ sine peccato seruari nõ potest, & idè secunda spon' alia iurata contra primam, sunt invalida. Gestæ tamen contra obligationem iuramenti, valida sunt, nisi aliud sint irrita: vt matrimonium contra votum simplex castitatis, aut contra sponsalia iurata cum alia, validum est. Quia iuramentum non reddit iuramentum inhabilem ad faciendum actum contrarium ex se validum etiam si iurans dum iurauit voluntatem haberet auferendi sibi potestatem valde gerendi actum contrarium. Non enim potest hanc sibi potestatem auferre. Fieri tamen potest, vt huiusmodi actus & gestæ à iure irritentur. Vnde si mulier iuret, se fundum dotalem non alienaturam, & postea illum alienet absque Iudicis autoritate: alienatio non est valida: non quia sit contra iuramentum: sed quia à iure irritatur. Suar. l. 2. de iuram. c. 19. n. 7. Sanch. l. 3. sum. c. 12. num. 32. Bonac. de iuram. q. 1. pun. 6.

Si quis exterius inret sine animo iurandi, ex vi iuramenti coram Deo non obligatur. Quia re vera non iurat. Tamen si huiusmodi iuramentum alteri sit alicuius damni causa, teneatur iurans illud facere: imò in foro externo cogereur implere ob veri iuramenti præsumptionem: & ratione scandali, quod oriretur ex transgressione externa iuramenti, iurans animo ficto, stare iuramento obligaretur. Sanch. l. 3. sum. cap. 10. num. 13. Suar. de iuram. l. 2. cap. 7. Azor. l. 11. cap. 4. q. 1.

Quoties rationabiliter iuramentum exigitur, lethale crimen perpetrat qui iurat ore tenus cum animo non iurandi, aut non se obligandi. Quia gravis intercedit deceptio, quæ expressè vsui ac fini iuramenti valde in rebus humanis necessario repugnat. Ast si iuramentum irrationabiliter exigatur, & iurans verum asserat, mortaliter non delinquit. Si verò falsum